

Kohtuasi C-339/22**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

24. mai 2022

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen (Svea apellatsioonikohus (patendi- ja kaubandusajade apellatsioonikohus), Rootsi)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

24. mai 2022

Apellant:

BSH Hausgeräte GmbH

Vastustaja:

Aktiebolaget Electrolux

Põhikohtuasja ese

BSH Hausgeräte GmbH (edaspidi „BSH“) on tolmuimejaid käsitleva Euroopa patendi EP 1 434 512 omanik. See patent on tunnustatud Austrias, Saksamaal, Hispaanias, Prantsusmaal, Ühendkuningriigis, Kreekas, Itaalias, Madalmaades, Rootsis ja Türgis. Aktiebolaget Electroluxi (edaspidi „Electrolux“) asukoht ehk registrijärgne asukoht on Rootsis ja tal on tütarettevõtjad mitmes teises liikmesriigis, näiteks Saksamaal. BSH ja Electroluxi kontserni äriühingute vahel on kőnealuse patendi üle tekkinud mitmeid vaidlusi. Muu hulgas tühistas Saksamaa kohus 2020. aastal Electroluxi tütarettevõtja taotlusel kőnealuse Euroopa patendi tunnustuse Saksamaal. See otsus on edasi kaevatud.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

ELTL artikli 267 alusel esitatud taotlus tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määruse (EL) 1215/2012 kohtualluvuse ning

kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades artikli 24 punkti 4.

Eelotsuse küsimused

1. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määruse (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades artikli 24 punkti 4 tuleb tõlgendada nii, et väljend „menetluste puhul, mis seonduvad patentide [...] registreerimise või kehtivusega, olenemata sellest, kas küsimus tõusetub hagi või vastuväite vormis“ tähendab, et liikmesriigi kohus, kes on tunnistanud end nimetatud määruse artikli 4 lõike 1 alusel pädevaks lahendama patendist tulenevate õiguste rikkumist käsitlevat vaidlust, ei ole enam pädev rikkumise asja menetlema, kui esitatakse vastuväide, milles väidetakse, et vaidlusalune patent on tühine, või tuleb seda sätet tõlgendada nii, et liikmesriigi kohtul puudub vaid pädevus lahendada patendi tühisuse vastuväidet.

2. Kas vastust esimesele küsimusele mõjutab see, kas riigisisene õigus sisaldab patendiseaduse (Patentlagen) § 61 teises lõigus sätestatud sarnaseid sätteid, mis tähendab, et õiguste rikkumise menetluses esitatud tühisuse vastuväite lahendamiseks peab kostja esitama eraldi tühisuse tuvastamise hagi?

3. Kas Brüsseli I määruse artikli 24 punkti 4 tuleb tõlgendada nii, et see on kohaldatav kolmanda riigi kohtule, see tähendab käesoleval juhul nii, et see annab Türgi kohtule erandliku pädevuse Euroopa patendi selle osa suhtes, mis on seal tunnustatud?

Viidatud liidu õiguse sätted

Määrus 1215/2012, artikli 4 lõige 1, artikli 24 punkt 4 ja artikkel 27

Viidatud riigisisese õiguse sätted

Patendiseadus (1967:837), § 61 teine lõik

„Kui on esitatud patendist tulenevate õiguste rikkumise hagi ning isik, kelle vastu hagi esitati, väidab, et patent on tühine, võib tühisuse küsimust käsitleda alles pärast sellekohase hagi esitamist. Kohus annab poolele, kellel väitel on patent tühine, korralduse esitada selline hagi kindlaksmääratud tähtaja jooksul.“

Patendiseaduse § 61 teise lõigu kohaselt peab kostja esitama eraldi hagi patendi tühisuse tuvastamiseks. Kui Rootsi kohus on pädev menetlema tühisusehagi, st kui see on seotud Rootsi patendiga, siis menetletakse seda sageli samas menetluses kui õiguste rikkumise hagi. Rootsi menetlusõiguse üldnormide kohaselt võib õiguste rikkumise hagi peatada kuni tühisusehagi lahendamiseni.

Faktiliste asjaolude ja põhikohtuasja menetluse lühikokkuvõte

- 1 BSH esitas 3. veebruaril 2020 Rootsis patent- och marknadsdomstolenile (patendi- ja kaubanduskohus, Rootsi) Electroluxi vastu hagi ja palus muu hulgas keelata Electroluxil kasutada patenteeritud leiutist kõigis eespool nimetatud riikides ning mõista temalt välja mõistlik hüvitis patendi ebaseadusliku kasutamise eest. BSH nõudis ka Electroluxi poolt patendi väidetava rikkumisega tekitatud täiendava kahju hüvitamist.
- 2 Electrolux vaidles kostja vastuses kõigile BSHi väidetele vastu. Electrolux omalt poolt palus patent- och marknadsdomstolenilt (patendi- ja kaubanduskohus, Rootsi) jätta BSH hagi läbi vaatamata osas, milles Euroopa patent 1 434 512 puudutab Austriat, Saksamaad, Hispaaniat, Prantsusmaad, Ühendkuningriiki, Kreekat, Itaaliat, Madalmaid ja Türgit (edaspidi „välismaa patendid“), st jätta läbi vaatamata kogu BSH hagi peale nõuete, mis puudutavad Rootsis tunnustatud Euroopa patendi osa.
- 3 Electrolux põhjendas oma nõuet jätta hagi läbi vaatamata eelkõige sellega, et välismaa patendid on tühised ja et seetõttu puudub Rootsi kohtul pädevus menetleda nende patentidega seotud õiguste rikkumise hagnid. BSH vaidles hagi läbi vaatamata jätmise nõudele vastu.
- 4 Patent- och marknadsdomstolen (patendi- ja kaubanduskohus, Rootsi) jättis 21. detsembri 2020. aasta otsusega läbi vaatamata BSH hagi osas, mis puudutas Austrias, Saksamaal, Hispaanias, Prantsusmaal, Ühendkuningriigis, Kreekas, Itaalias, Madalmaades ja Türgis tunnustatud Euroopa patendi 1 434 512 (välismaised patendid) rikkumist, viidates asjaolule, et teiste riikide kohtutel on ainupädevus hinnata seal tunnustatud patentide kehtivust, mis tähendab, et vastavalt Brüsseli I määruse artiklile 27 peab patent- och marknadsdomstolen (patendi- ja kaubanduskohus, Rootsi) deklareerima, et ta ei ole pädev lahendama BSHi hagi osa, mis puudutab Euroopa patendi 1 434 512 rikkumist Austrias, Saksamaal, Hispaanias, Prantsusmaal, Ühendkuningriigis, Kreekas, Itaalias ja Madalmaades. Kuna Brüsseli I määruse artikli 24 punkti 4 võib pidada rahvusvaheliselt tunnustatud kohtualluvuse põhimõtte väljenduseks, puudub kohtul ka pädevus lahendada hagi osa, mis puudutab Euroopa patendi 1 434 512 rikkumist Türgi osas.
- 5 BSH esitas patent- och marknadsdomstoleni (patendi- ja kaubanduskohus, Rootsi) otsuse peale apellatsioonkaebuse ja palus, et Patent- och marknadsöverdomstolen (Svea apellatsioonikohus (patendi- ja kaubandusasjade apellatsioonikohus), Rootsi) muudaks madalama astme kohtu otsust ning jätkaks rahuldumata Electroluxi taotluse jätta läbi vaatamata BSH hagi osas, mis puudutab Euroopa patendi 1 434 512 Austria, Saksamaa, Hispaania, Prantsusmaa, Ühendkuningriigi, Kreeka, Itaalia, Madalmaade ja Türgi osa. BSH tugines Rootsi kohtu pädevuse küsimuses samadele faktilistele asjaoludele nagu patent- och marknadsdomstolenis (patendi- ja kaubanduskohus, Rootsi). Electrolux vaidleb vastu igasugusele patent- och marknadsdomstoleni (patendi- ja kaubanduskohus,

Rootsi) otsuse muutmisele ja jääb oma hagi läbi vaatamata jätmise nõude põhjendamiseks esitatud faktiliste asjaolude juurde.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 6 Electrolux märgib Rootsi kohtute pädevuse kohta muu hulgas järgmist. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määruse (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (edaspidi „Brüsseli I määrus“) artikli 24 punkti 4 kohaselt on selle liikmesriigi kohtud, kus patent on registreeritud, erandlikult pädevad arutama sellise patendi registreerimist või kehtivust käsitlevat kohtuasja, olenemata sellest, kas küsimus tõusetub hagi või vastuväite vormis. Enne Brüsseli I määruse uuesti sõnastamist oli tehtud ettepanek, et patendist tulenevate õiguste rikkumise menetluses esitatud tühisuse vastuväide annaks kohtule üksnes võimaluse rikkumismenetlus peatada. Seadusandja lükkas selle ettepaneku aga tagasi ning otsustas selle asemel kodifitseerida Euroopa Kohtu 13. juuli 2006. aasta kohtuotsuse GAT, C-4/03, EU:C:2006:457. Õiguste rikkumise hagi ei saa lahutada tühisuse vastuväitest, kui selline vastuväide esitatakse, kuna vastutus eeldab kehtiva patendi rikkumist. Seega tuleb BSH hagi välismaa patentide rikkumise kohta jätta läbi vaatamata, kuna pärast seda, kui Electrolux esitas tühisuse vastuväite, ei ole Rootsi kohus pädev hindama nende patentide rikkumist.
- 7 Electrolux märkis lisaks järgmist. Rootsi patentide suhtes kohaldatakse Rootsi patendiseaduse (1967:837) § 61 teises lõigus sisalduvat sätet, mille kohaselt saab tühisuse küsimust kaaluda alles pärast sellekohase hagi esitamist. See ei tähenda siiski, et kostjal oleks õiguste rikkumise menetluse raames keelatud esitada vastuväidet, et Rootsis välja antud või tunnustatud patent on tühine. See tähendab üksnes seda, et selleks, et kostja vastuväidet saaks õiguste rikkumise hagis arvesse võtta, tuleb esitada ka tühisusehagi. Miski selles sättes ega üheski muus Rootsi menetlusõiguses ei takista kohtul arvesse võtmast välismaa patendi tühisuse vastuväidet. Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. juuli 2007. aasta määruse (EÜ) nr 864/2007 lepinguväliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (edaspidi „Rooma II määrus“) artiklile 8 ei kohaldata välisriigi patentide suhtes Rootsi õigust. Samuti ei ole võimalik kohaldada välisriikide patentide suhtes Rootsi patendiseaduse menetlusnorme analoogia alusel. Taolist taotlust ei saa esitada enne, kui kohus on tuvastanud, et ta on pädev asja arutama. Seega ei saa selliseid sätteid kohtualluvuse kindlaksmääramisel kohaldada. Miski ei takista BSH-l esitamast rikkumishagisid riikides, kus patendid on tunnustatud. BSH ei ole õiguslikult ebasoodsamas olukorras, sest välismaa patentide rikkumise hagisid ei saa Rootsis lahendada. Lisaks oli BSH isegi enne käesoleva menetluse algatamist teadlik sellest, et patentide kehtivus on kahtluse alla seatud.
- 8 BSH märgib kohtualluvuse kohta sisuliselt järgmist. Brüsseli I määruse artikli 4 lõike 1 kohaselt tuleks kohtuasi üldjuhul lahendada selles liikmesriigis, kus on kostja alaline asukoht. Erandeid sellest reeglist tuleb kohaldada rangelt. Euroopa õiguses kehtib põhimõte, et kui kohus on tuvastanud oma pädevuse, jääb pädevus

alles ka siis, kui asjaolud, mille alusel see pädevus tekkis, menetluse käigus muutuvad. Hagejal peab olema võimalik määrata kindlaks kohus, kes on pädev hagi esitamise ajal. Kostjal ei tohiks olla võimalik kõrvaldada selle kohtu pädevust, kus selline pädevus oli menetluse algatamise ajal olemas. Brüsseli I määruse artikli 24 punkt 1 on kohaldatav ainult patentide registreerimise või kehtivusega seotud vaidlustele. Brüsseli I määruse artikli 27 kohaselt deklareerib kohus, et ta ei ole pädev, kui esitatakse hagi, mis puudutab olulises osas asja, mis allub artikli 24 kohase erandliku kohtualluvuse raames teise liikmesriigi kohtutele. Käesolevas asjas ei puuduta nõue peamiselt patendi kehtivust, vaid pigem rikkumist. Kui kostja väidab patendiõiguste rikkumise hagi, et asjaomane patent on tühine, kohustab kohus vastavalt patendiseaduse § 61 teises lõigus sätestatud riigisisesele õigusnormile kostjat esitama sellekohase hagi. Kui Electrolux esitab tühisuse tuvastamise hagi asjaomasel riigis, kus patent on tunnustatud, võib patent- och marknadsdomstolen (patendi- ja kaubanduskohus, Rootsi) teha nimetatud sätte alusel patendist tulenevate õiguste rikkumise kohta eraldi otsuse ja seejärel menetluse peatada kuni tühisusemenetluses lõpliku otsuse tegemiseni. Brüsseli I määruse artikli 24 punkti 4 ei kohaldata kolmandate riikide suhtes.

- 9 Patent- och marknadsöverdomstolenis (Svea apellatsioonikohus (patendi- ja kaubandusajade apellatsioonikohus), Rootsi) põhjendas BSH oma argumente veel muu hulgas järgmisega. Euroopa Kohus on sõnaselgelt otsustanud, et üksnes õiguste rikkumise menetlus ei kuulu Brüsseli I määruse artikli 24 punkti 4 kohaldamisalasse (vt nt 5. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus Hanssen, C-341/16, EU:C:2017:738, punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika). See võimaldab jagatud pädevust, mille puhul üks kohus võib menetleda patendist tulenevate õiguste rikkumise hagi välismaa patendi alusel, samas kui teine kohus menetleb sama patendi tühisusehagi. Patent- och marknadsdomstolen (patendi- ja kaubanduskohus, Rootsi) on pädev tegema otsust õiguste rikkumise hagi kohta ka osas, milles see põhineb patendi Türgi osal, võttes arvesse rahvusvahelist kohtualluvust, mis tuleneb Brüsseli I määruse artikli 4 lõikest 1 ja alalise asukoha üldpõhimõtet, millest lähtutakse rahvusvahelises õiguses ja rahvusvahelise kohtualluvuse puhul.
- 10 Electrolux esitas oma argumendid ja märkis kokkuvõttes järgmist. Brüsseli I määruse artikli 24 punkti 4 sõnastusest nähtub, et see hõlmab õiguste rikkumise tuvastamise hagiid, mille vastu on esitatud tühisuse vastuväide. Rootsi õigus, see tähendab patendiseaduse § 61, ei takista õiguste rikkumise menetluses kehtivuse kahtluse alla seadmist. Viidates kohtuotsusele GAT, on Euroopa Kohus otsustanud, et patendi kehtivus on absoluutne nõue kõigis õiguste rikkumise menetlustes (vt, 12. mai 2011. aasta kohtuotsus BVG, C-144/10, EU:C:2011:300, punktid 45 ja 46). Mis puudutab kohtualluvust, siis patendist tulenevate õiguste rikkumise küsimust ei saa seega lahutada patendi kehtivuse küsimusest, kui viimatinimetatu on rikkumismenetluses vaidluse all.

Eelotsusetaotluse esitamise põhjenduste lühikokkuvõte

- 11 Patent- och marknadsöverdomstoleni (Svea apellatsioonikohus (patendi- ja kaubandusajade apellatsioonikohus), Rootsi) menetluses olev kohtuasi puudutab pädevust lahendada Austrias, Saksamaal, Hispaanias, Prantsusmaal, Ühendkuningriigis, Kreekas, Itaalias, Madalmaades ja Türgis tunnustatud Euroopa patendi rikkumise tuvastamise hagi. Kuna kostja väitis, et patent on tühine kõigis riikides, mida rikkumismenetlused puudutavad, jättis madalama astme kohus õiguste rikkumise hagi välismaa patentide osas läbi vaatamata. Vaidlus, milles kohtualluvuse küsimus on tekkinud, kujutab endast tsiviil- ja kaubandusaja ning kuulub seega Brüsseli I määruse kohaldamisalasse (vt artikkel 1).
- 12 Tuginedes Brüsseli I määruse artikli 24 punktile 4 ja artiklile 27, deklareeris patent- och marknadsdomstoleni (patendi- ja kaubanduskohus, Rootsi), et ta ei ole pädev menetlema Austrias, Saksamaal, Hispaanias, Prantsusmaal, Ühendkuningriigis, Kreekas, Itaalias ja Madalmaades tunnustatud patentidega seotud õiguste rikkumise hagi, ning leidis samuti, et ta ei ole pädev menetlema Türki patentist tulenevate õiguste rikkumise hagi.
- 13 Brüsseli I määruse artikli 24 punkti 4 sõnastuse kohaselt hõlmab see menetlusi, „mis seonduvad patentide registreerimise või kehtivusega [...] olenemata sellest, kas küsimus tõusetub hagi või vastuväite vormis“. Õiguste rikkumise menetlust ei ole siiski eraldi mainitud, kuigi tüüpiline juhtum, kus tühisuse küsimus tekib kostja vastuses, on olukord, kus kostja esitab õiguste rikkumise hagis tühisuse vastuväite.
- 14 Euroopa Kohus on mitmes otsuses andnud üksikasjalikke juhiseid artikli 24 punkti 4 tõlgendamiseks. Euroopa Kohus on muu hulgas märkinud, et mõistet „menetluste puhul, mis seonduvad patentide [...] registreerimise või kehtivusega“, tuleb pidada autonoomseks mõisteks, mis on mõeldud kõikides osalisriikides ühetaoliseks kohaldamiseks (vt 15. novembri 1983. aasta kohtuotsused, Duijnstee, C-288/82, EU:C:1983:326, punkt 19, ja kohtuotsus GAT, punkt 14; vt kaubamärgi kohta ka 5. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus Hanssen Beleggingen, C-341/16, EU:C:2017:738, punkt 31).
- 15 Artikli 24 punktis 4 sätestatud reegli eesmärk on tagada, et pädevus kuuluks kohtutele, kellel on menetlusega materiaalselt ja õiguslikult lähedane seos. Erandlikku pädevust, mis on antud registreerimisriigi kohtutele, põhjendab asjaolu, et neil kohtutel on paremad eeldused selliste vaidluste lahendamiseks, mis puudutavad patendi kehtivust, hoiuleandmist või registreerimist. Registreerimisriigi kohtud võivad otsustada riigis välja antud patentide kehtivuse ja mõju üle, kohaldades riigisisest õigust. Seoses patentidega muutub korra kohane õigusemõistmine veelgi olulisemaks, kuna mitmed osalisriigid on valdkonna spetsiifilist omapära arvesse võttes loonud erilise kohtuliku kaitse süsteemi, mille kohaselt menetletakse sellist liiki hagisid erikohtutes (vt eelkõige kohtuotsus GAT, punktid 21 ja 22, aga ka kohtuotsused Duijnstee, punkt 22, ja Hanssen Beleggingen, punkt 33).

- 16 Seda erandlikku kohtualluvust põhjendab ka asjaolu, et patentide väljaandmine nõuab riigisiseste haldusametuste sekkumist. Sellega seoses viitas Euroopa Kohus Jenardi aruandele Brüsseli konventsiooni kohta, milles rõhutati, et patentide andmine kujutab endast riigi suveräänsuse teostamist (vt kohtuotsus GAT, punkt 23).
- 17 Vaidlustena „menetluste puhul, mis seonduvad patentide [...] registreerimise või kehtivusega”, tuleb käsitleda vaidlusi, mis puudutavad patentide kehtivust, olemasolu või tühistamist või varasemast hoiuleandmisest tuleneva prioriteediõiguse nõudmist. Kui aga vaidlus ei puuduta patendi kehtivust, hoiuleandmist või registreerimist ning kui pooled nende küsimuste üle ei vaidle, ei kuulu vaidlus erandliku kohtualluvuse reegli kohaldamisalasse. Seega ei ole see säte kohaldatav patendiomaniku ainuõiguse rikkumist käsitleva hagi puhul, milles ei seata kahtluse alla selle patendi kehtivust. Seda sätet tuleb kohaldada kitsalt (vt nt kohtuotsused Duijnstee, punktid 23–25, ja GAT, punktid 15 ja 16).
- 18 Euroopa Kohus on samuti märkinud, et vastuoluliste otsuste ohu vältimiseks ei piisa sellest, kui erandlikku pädevust mitteomav kohus teeb otsuse ainult patendi kehtivuse kohta menetlusosaliste suhtes. Erandliku pädevuse reegel puudutab seega kõiki vaidlusi, mis käsitlevad patendi registreerimist või kehtivust, olenemata sellest, kas küsimus on tõstatatud hagi või vastuväites (vt kohtuotsus GAT, punktid 30 ja 31). See on nüüd sõnaselgelt väljendatud Brüsseli I määruse artikli 24 punkti 4 sõnastuses.
- 19 Lisaks tuleb märkida, et Euroopa Kohus on otsustanud, et artikkel 27 (varem artikkel 19) ei omista pädevust, vaid piirdub sellega, et kohustab asja arutavat kohut kontrollima oma pädevust ning deklareerima omal algatusel teatavatel juhtudel oma pädevuse puudumist (vt eespool viidatud kohtuotsus GAT, punkt 19).
- 20 Käesolevas asjas on Patent- och marknadsöverdomstolen (Svea apellatsioonikohus (patendi- ja kaubandusajade apellatsioonikohus), Rootsi) tõstatatud küsimus, kas Brüsseli I määruse artikli 24 punkti 4 tuleb tõlgendada nii, et väljend „menetluste puhul, mis seonduvad patentide registreerimise või kehtivusega [...] olenemata sellest, kas küsimus tõusetub hagi või vastuväite vormis“ hõlmab ka patendist tulenevate õiguste rikkumise küsimust juhul, kui õiguste rikkumise hagi kostja on esitanud patendi tühisuse vastuväite. Patent- och marknadsöverdomstolen (Svea apellatsioonikohus (patendi- ja kaubandusajade apellatsioonikohus), Rootsi) arvates ei nähtu see määruse sõnastusest ning samuti ei ole sellele vastatud kohtuotsuses GAT ega hilisemas kohtupraktikas. Seega seisneb küsimus selles, kas – nagu on tuvastanud madalama astme kohus – liikmesriigi kohtul puudub pädevus lahendada patendist tulenevate õiguste rikkumise asja kõikides teistes riikides tunnustatud patentide osas, kui kostja on tõstatanud õiguste rikkumise menetluses oma kaitsevõitena patendi kehtivuse küsimuse. Teise võimalusena võiks artikli 24 punkti 4 tõlgendada nii, et liikmesriigi kohtul puudub üksnes pädevus võtta arvesse õiguste rikkumise menetluses esitatud tühisuse vastuväiteid. Samuti tekib küsimus, kas on oluline, et

riigisisene kohus oli algselt leidnud, et ta on Brüsseli I määruse artikli 4 lõike 1 alusel pädev menetlema õiguste rikkumise hagi.

- 21 Argument selle toetuseks, et tõlgendada kõnealust sätet nii, nagu seda tegi esimese astme kohus riigisiseses menetluses, seisneb selles, et patendi tühisuse vastuväite esitamise korral sõltub õiguste rikkumise küsimus reeglina täielikult kehtivuse küsimuse tulemusest. See tähendab, et sageli on kõige asjakohasem ja tõhusam käsitleda neid küsimusi koos, st sama menetluse raames. Seetõttu on taoline asjade korraldus tõhususe seisukohast sageli kõige parem. Nii tühisuse kui ka õiguste rikkumise menetlused nõuavad üldiselt ka patendinõudluse tõlgendamist. Ühtne protsess vähendab seega vastuoluliste otsuste ohtu.
- 22 Argument selle vastu, et tõlgendada Brüsseli I määruse artikli 24 punkti 4 nii, et see hõlmab õiguste rikkumise hagnosisid, seisneb selles, et seda sätet kui erandit artikli 4 lõikes 1 sätestatud üldreeglit tuleb tõlgendada kitsalt ning seetõttu ei tohi anda sellele laiemat tõlgendust, kui on vaja selle eesmärgi silmas pidades. Nagu eespool selgitatud, tuleb seoses taotletava eesmärgiga arvesse võtta, et erandliku pädevuse reegli eesmärk on jätta pädevus kohtutele, kellel on patendi kehtivust ja registreerimist puudutavate küsimustega materiaalselt ja õiguslikult lähedane seos (vt eespool viidatud kohtuotsus GAT, punkt 21). Patent- och marknadsöverdomstoleni (Svea apellatsioonikohus (patendi- ja kaubandusasjade apellatsioonikohus), Rootsi) arvates ei ole selge, kas kõnealuse sätte eesmärk nõuab, et see hõlmaks ka õiguste rikkumise menetlust.
- 23 Hageja, kes on vastavalt Brüsseli I määruse artiklis 4 sätestatud üldreeglile algatanud menetluse kostja alalises asukohas, võib sattuda ka õiguslikult ebasoodsasse olukorda, juhul kui hageja peaks uuesti algatama menetluse teises liikmesriigis, kui kostja esitab tühisuse vastuväite. Näiteks võib hagejal tekkida oht ületada kohaldatavaid aegumistähtaegu või muid hagi esitamise tähtaegu.
- 24 Nagu juba märgitud, ei hõlma Brüsseli I määruse artikli 24 punkt 1 õiguste rikkumise hagi, milles ei seata kahtluse alla patenti (vt nt kohtuotsus GAT, punkt 16 koos viitega kohtuotsusele Duijnste, punktid 25 ja 26). Hageja, kes soovib esitada õiguste rikkumise hagi, võib seega alati esitada hagi kostja asukohakohariigis vastavalt Brüsseli I määruse artiklis 4 sätestatud üldreeglile. On tõsi, et hagejal on Brüsseli I määruse artikli 7 punkti 2 alusel sageli ka võimalus esitada hagi liikmesriigis, kus kahjustav sündmus on toimunud või võib toimuda, mis sageli langeb kokku registreerimisriigiga. Kui aga Brüsseli I määruse artikli 24 punkti 4 tuleks tõlgendada nii, et õiguste rikkumise hagi kuulub tühisuse vastuväite esitamise korral erandliku kohtualluvuse alla, peab hageja alati esitama hagi registreerimisriigis olemaks kindel, et hagi ei saa jätta läbi vaatamata.
- 25 Ka õiguskirjanduses arutletakse selle üle, kas Brüsseli I määruse artikli 24 punkti 4 tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab ka õiguste rikkumise hagnosisid, mille puhul on esitatud tühisuse vastuväide. Mõned autorid väidavad, et Euroopa Kohtu otsus GAT, mis hiljem kodifitseeriti Brüsseli I määruse artikli 24 punktis 4, tähendab, et kohus kaotab oma pädevuse lahendada õiguste rikkumise hagi kohe,

kui on esitatud tühisuse vastuväide (vt näiteks Hess/Pfeiffer/Schlosser, *The Brussels I Regulation 44/2001, Application and Enforcement in the EU*, 2008, lk 193, punkt 668, ja Dicey, Morris & Collins, *The Conflict of Laws*, 15. trükk, Sweet & Maxwell, London: 2012, lk 525, punktid 11–392. Teised on vastupidisel seisukohal ja väidavad, et kohus oma pädevust õiguste rikkumise asjas ei kaota (vt nt Lehmann, *The Brussels I Regulation Recast*, 2015, lk 272, punkt 8.42). Lõpuks leiavad veel mitu autorit, et valitseb ebaselgus ja vaja on Euroopa Kohtu eelotsust (vt nt Heinze, Roffael, „International jurisdiction for decisions on the validity of foreign intellectual property rights“, *GRUR Int*, 2006, lk 797 jj, ning Fawcett & Torremans, 2011, lk 368, punktid 7.109–110).

- 26 Kui Brüsseli I määruse artikli 24 punkti 4 tuleb tõlgendada nii, et väljend „menetluste puhul, mis seonduvad patentide [...] registreerimise või kehtivusega, olenemata sellest, kas küsimus tõusetub hagi või vastuväite vormis“ hõlmab õiguste rikkumise hagi, mille puhul on esitatud tühisuse vastuväide, tekib küsimus, kas seda tõlgendust mõjutab asjaolu, et riigisisene õigus sisaldab sätteid, mille kohaselt saab tühisuse küsimust käsitleda alles pärast eraldi hagi esitamist (vt patendiseaduse § 61 teine lõik).
- 27 Lõpuks tekib ka küsimus, kas on oluline, et kõnealust Euroopa patenti on tunnustatud kolmandas riigis. Patent- och marknadsöverdomstolen (Svea apellatsioonikohus (patendi- ja kaubandusasjade apellatsioonikohus), Rootsi) on tõstatanud oma eelotsusetaotluses (vt kohtuasi C-399/21) seotud, kuid mitte identse küsimuse. Tolles kohtuasjas on küsimus selles, kas Brüsseli I määruse artikli 24 punkt 1 hõlmab liikmesriigis esitatud hagi, milles palutakse leiutajaks või kaasleiutajaks olemise väitele tuginedes tuvastada parem õigus kolmandas riigis esitatud riigisiseste patenditaotluste ja registreeritud patentidega hõlmatud leiutisele. Vastus sellele küsimusele võib olla asjakohane ja anda juhatust ka käesolevas asjas.
- 28 Brüsseli I määruse artikli 24 punkti 4 sõnastusest ei nähtu sõnaselgelt, et see on kohaldatav kolmandate riikide kohtutele. Seevastu teatavad teised Brüsseli I määruse artiklid näevad sõnaselgelt ette, et need on kohaldatavad ka kolmandate riikide suhtes (vt Brüsseli I määruse artiklid 33 ja 34 pooleliolevate kohtuasjade kohta). Samuti ei ole Euroopa Kohus teinud Patent- och marknadsöverdomstolenile (Svea apellatsioonikohus (patendi- ja kaubandusasjade apellatsioonikohus), Rootsi) teadaolevalt otsuseid, mis käsitleksid küsimust, kas artikli 24 punkt 4 on kohaldatav ka kolmanda riigi kohtule. Teisest küljest nähtub Euroopa Kohtu otsusest 27. septembri 1968. aasta konventsiooni kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (edaspidi „Brüsseli konventsioon“) kohta, et Brüsseli konventsiooni artikkel 2, mis käsitleb kohtualluvust vastavalt alalisele asukohale, on kohaldatav ka asjadele, mis on seotud osalisriigi ja kolmanda riigi kohtute vaheliste suhetega (vt 1. märtsi 2005. aasta kohtuotsus *Owusu*, C-281/02, EU:C:2005:120, punktid 26 ja 35). Brüsseli I määruse artikli 4 sõnastus sarnaneb Brüsseli konventsiooni artikli 2 sõnastusega, millest võiks järeldada, et seda artiklit 4 tuleks kohaldada samamoodi nagu Brüsseli konventsiooni artiklit 2, see tähendab ka kolmandate riikide kohtute

suhtes. Tolles kohtuasjas on Euroopa Kohus niisiis otsustanud, et teatav artikkel on kolmandate riikide suhtes kohaldatav, isegi kui see ei tulene asjaomase sätte sõnastusest. Kokkuvõttes ei ole selge, kas Brüsseli I määruse artikli 24 punkti 4 tuleb tõlgendada nii, et see on kohaldatav kolmanda riigi, käesoleval juhul Türgi kohtu suhtes.

- 29 Patent- och marknadsöverdomstoleni (Svea apellatsioonikohus (patendi- ja kaubandusajade apellatsioonikohus), Rootsi) hinnangul, mis põhineb asjakohase liidu õiguse igakülgsel hindamisel, ei ole *acte clair* ega *acte éclairé*, kuidas tuleb liidu õigust eespool esitatud küsimustes tõlgendada. Selleks et patent- och marknadsöverdomstolen (Svea apellatsioonikohus (patendi- ja kaubandusajade apellatsioonikohus), Rootsi) saaks asja lahendada, vajab ta seega vastust esitatud küsimustele.